EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 18.12.2025
COM(2025) 761 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ,

kterou se hodnotí hlavní zjištění pilotních studií vypracovaných podle nařízení (EU) 2016/792 o harmonizovaných indexech spotřebitelských cen a indexu cen bytových nemovitostí

1. SOUVISLOSTI

Nařízení (EU) 2016/792[1] stanoví společný rámec pro vývoj, tvorbu a šíření harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HISC), harmonizovaného indexu spotřebitelských cen při stálých daňových sazbách (HISC-SD), indexu cen nemovitostí obývaných vlastníky a indexu cen bytových nemovitostí. Tyto čtyři indexy se společně označují jako „harmonizované indexy“.

Článek 8 nařízení umožňuje Komisi zahájit pilotní studie, které členské státy provádějí na dobrovolném základě. Může tak učinit vždy, když je k sestavení harmonizovaných indexů zapotřebí zlepšit základní informace nebo je třeba harmonizované indexy lépe srovnávat.

Na financování těchto pilotních studií případně přispěje souhrnný rozpočet EU.

Tyto pilotní studie musí posoudit, zda je možné získávat lepší základní informace či uplatňovat nové metodické přístupy.

Komise (Eurostat) musí vyhodnotit výsledky pilotních studií v úzké spolupráci s členskými státy a hlavními uživateli harmonizovaných indexů. Přihlíží přitom k užitku z lepších základních informací nebo nových metodických přístupů v porovnání s dodatečnými náklady na tvorbu harmonizovaných indexů.

V souladu s čl. 8 odst. 5 nařízení (EU) 2016/792 musí Komise každých pět let předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu, v níž případně vyhodnotí hlavní závěry pilotních studií. První zpráva byla předložena v prosinci 2020. Toto je druhá zpráva, která má být předložena do 31. prosince 2025.

První zpráva[2] hodnotila hlavní závěry pilotních studií za období provádění 2016–2017. Tato zpráva zahrnuje pilotní studie podpořené granty ze souhrnného rozpočtu EU na období 2018–2022. V posledních letech byla zahájena další kola, ale příslušné studie stále probíhají a zatím je nelze vyhodnotit.

Celkový rozpočet vyčleněný na granty pro HISC v letech 2018–2022 činil 5 548 290 EUR. Přibližně 65 % této částky bylo určeno na pilotní studie. Rozpočet vyčleněný na granty pro ICBN/index cen NOV činil 2 640 861 EUR. Přibližně 20 % této částky bylo určeno na pilotní studie.

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/792 ze dne 11. května 2016 o harmonizovaných indexech spotřebitelských cen a indexu cen bytových nemovitostí a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 2494/95, Úř. věst. L 135, 24.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/792/oj.

[2] Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě, kterou se hodnotí hlavní zjištění pilotních studií vypracovaných podle nařízení (EU) 2016/792 o harmonizovaných indexech spotřebitelských cen a indexu cen bytových nemovitostí, COM(2020) 810 final ze dne 14. prosince 2020, eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0810&qid=1763626037139.

2. PILOTNÍ STUDIE O HARMONIZOVANÝCH INDEXECH SPOTŘEBITELSKÝCH CEN

2.1 PŘEHLED

Pro pilotní studie o HISC byly stanoveny dvě obecné priority: lepší metodiky a nové zdroje údajů pro HISC.

Tyto priority odrážejí trvalou potřebu, aby byl HISC relevantní a metodicky správný. Je také třeba modernizovat shromažďování údajů v reakci na změny spotřebních vzorců, dostupnost údajů a vyvíjející se digitální ekonomiku a zároveň zajistit soulad s nařízením (EU) 2016/792.

První prioritou nových metodik pro HISC je zlepšení statistických nástrojů používaných k sestavování tohoto indexu. Cílem je, aby HISC zůstal teoreticky spolehlivý, odolný vůči měnícím se spotřebním vzorcům a v souladu s osvědčenými mezinárodními postupy v oblasti měření cenové hladiny. Studie financované v rámci této činnosti zahrnovaly práci na metodách zachycení digitalizace, kvalitativního očišťování a vícestranných indexů. Tato témata se zabývají dlouhodobými metodologickými otázkami a novými výzvami vyplývajícími ze složitější dynamiky spotřeby. Cílem je zajistit, aby HISC měřil inflaci s větší přesností a srovnatelností mezi členskými státy, a zároveň se připravit na budoucí statistické standardy.

Druhou prioritou je začlenit do HISC údaje z alternativních zdrojů údajů. Cílem je modernizovat shromažďování údajů v souladu s digitalizací maloobchodních trhů, aby se zlepšil rozsah, efektivnost a včasnost. Financované studie se týkaly údajů ze čteček čárových kódů, údajů získaných z internetových stránek a zahrnutí různých zdrojů. To odráží potřebu přizpůsobit statistiku spotřebitelských cen prostředí, v němž se mnoho informací získává elektronicky. Vyžaduje to nejen novou IT infrastrukturu, ale také revidované statistické metody, které spolehlivě zahrnou různé zdroje.

Obě priority se do jisté míry koncepčně překrývají, přestože jsou prezentovány odděleně. Několik národních projektů se nutně týkalo obou priorit, například použití metod vícestranných indexů na údaje o transakcích nebo údaje získané z internetových stránek. Zpráva popisuje tuto práci v rámci příslušného metodického tématu a v případě potřeby uvádí křížové odkazy.

2.2 DOKONČENÉ PRÁCE

Pilotní studie o metodách zachycení digitalizace

Tyto pilotní studie zkoumaly, jak se HISC může přizpůsobit novým formám spotřeby v digitální ekonomice. Cílem bylo identifikovat metody a zdroje údajů pro měření cen služeb založených na platformě a přeshraničních nákupů přes internet a zlepšit návrh vzorku. Byla provedena práce na ověření možnosti zachycení služeb sdílené ekonomiky a z administrativních údajů byly vytvořeny experimentální indexy. Další studie zahrnovaly přeshraniční nákupy přes internet a vyvinuly metody pro kvantifikaci podílů online výdajů a jejich začlenění do indexů pro takové kategorie, jako je oblečení a obuv. Souběžné výpočty vykazovaly měřitelné účinky na roční míry. Metodická práce se rovněž zabývala návrhem vzorku pro digitalizaci a testovala optimalizované metody přiřazování vycházející z výdajů a cenových rozdílů.

Pilotní studie o metodách kvalitativního očišťování

Tyto pilotní studie zkoumaly, jak lze v HISC lépe zachytit změny kvality výrobků, aby se snížilo zkreslení způsobené obratem nebo opětovným uvedením výrobků na trh. Cílem bylo otestovat a zdokonalit metody a vyvinout nástroje tam, kde tradiční překryvné metody nestačí. Studie zjistily, že hedonické modely časových řad odrážejí dynamiku cen očištěných podle kvality lépe než základní průměry, zejména u zboží s častými změnami modelu. Jiné práce se zabývaly opětovným uvedením výrobků na trh v supermarketech kombinací vícestranných indexů s hedonickými přístupy k zachování kontinuity. V rámci dalších projektů byly vytvořeny pomůcky pro pracovníky shromažďující cenové údaje, včetně rozhodovacích stromů pro metody očišťování a rozšířených charakteristik výrobků pro údaje na internetu a údaje ze čteček čárových kódů.

Pilotní studie o metodách vícestranných indexů

Tyto pilotní studie zkoumaly, jak lze metody vícestranných indexů použít ke konstrukci řad HISC z rozsáhlých datových souborů s vysokým obměnou, jako jsou údaje získané ze čteček čárových kódů a z internetových stránek. Byly testovány různé přístupy a hodnocena jejich výkonnost při alternativních strategiích napojování a řetězení. Několik studií se zaměřilo na skupiny takových výrobků, jako jsou potraviny, oděvy, spotřebiče a elektronika; a ukázalo, jak se tyto metody osvědčují na stabilních i volatilních trzích. Výzkum se rovněž zabýval takovými výzvami, jako je i) rozšiřování indexů v čase, ii) odvozování stratifikací v případě omezených informací o výrobcích a iii) začlenění validačních nástrojů do systémů tvorby. Celkově tato práce poskytla spolehlivé důkazy o proveditelnosti a koncepci metod vícestranných indexů pro statistiku spotřebitelských cen.

Pilotní studie o údajích ze čteček čárových kódů

Několik projektů zkoumalo využití údajů ze čteček čárových kódů v prodejnách pro HISC. Důraz byl kladen na komplexní procesy od získávání a čištění dat až po klasifikaci a sestavování indexů. Pracovalo se na budování systémů pro správu velkých souborů údajů pomocí filtrů pro odlehlé hodnoty a na návrhu pracovních postupů vhodných pro zboží s vysokou frekvencí a velkou obměnou (např. potraviny, nápoje, domácí spotřebiče a předměty osobní péče). V některých pilotních projektech se také testovalo strojové učení pro klasifikaci výrobků, aby se omezilo ruční kódování. Některé členské státy rovněž zkoumaly vhodné vzorce indexace a zkoušely dvoustranné indexy a strategie řetězení pro měsíční sestavy.

Pilotní studie o údajích získaných z internetových stránek

Tyto pilotní studie testovaly proveditelnost získávání údajů z internetových stránek pro HISC v takových oblastech, jako jsou oděvy, elektronika, dopravní služby a produkty cestovního ruchu (např. letenky a zájezdy). V rámci projektů byly vyvinuty automatizované nástroje pro získávání údajů, někdy v kombinaci se strojovým učením pro klasifikaci výrobků. Zkoumaly se také statistické modely za účelem zlepšení sestavování indexů. V některých případech byly údaje získané z internetových stránek propojeny s tradičními údaji nebo s údaji ze čteček čárových kódů, aby bylo možné vytvořit experimentální indexy (např. pro notebooky, ceny hotelů a spotřební elektroniku). Provozní využití zůstává omezené, ale získávání údajů z internetových

stránek u některých skupin výrobků již nahradilo nebo doplnilo manuální sběr a ukázalo jasný potenciál pro širší uplatnění.

Pilotní studie o začlenění cen z různých zdrojů údajů

Tyto pilotní studie zkoumaly, jak by bylo možné kombinovat různé datové toky, aby se zlepšil rozsah, včasnost a přesnost HISC. Hlavní pozornost byla věnována nájemnému a dalším oblastem, kde jsou tradiční údaje z průzkumů nákladné nebo neúplné. Pracovalo se na zahrnutí administrativních údajů o soukromých pronájmech od oborových svazů. Tím se podstatně zvýšil počet pozorování a počet dostupných zeměpisných údajů. Další studie zkoumaly využití údajů z online inzerce a profesionálních souborů údajů o pronajímatelích pro indexy nájemného. Pro zahrnutí těchto údajů se testovaly metody srovnávacího modelu a hedonické metody. V rámci širších pilotních projektů byly vyvinuty pracovní postupy pro kombinaci údajů ze čteček, internetových stránek a terénních průzkumů do integrovaných pracovních postupů, aby se vyřešily problémy s klasifikací, imputací a konzistencí napříč zdroji.

3. PILOTNÍ STUDIE O UKAZATELÍCH CEN NEMOVITOSTÍ

3.1 PŘEHLED

Pilotní studie o ukazatelích cen nemovitostí se zaměřovaly na tři hlavní priority: i) zlepšení periodicity a včasnosti ICBN a indexu cen NOV, ii) zvýšení srovnatelnosti vah indexu cen NOV a iii) řešení specifických metodických otázek při sestavování indexu cen NOV.

Cílem prvního souboru projektů bylo prozkoumat, zda by bylo možné vytvářet měsíční nebo předběžné ukazatele nad rámec čtvrtletní periodicity a 85denní lhůty, které v současnosti vyžaduje nařízení (EU) 2016/792. To má zvýšit relevanci těchto ukazatelů pro uživatele a pomoci potenciálně začlenit index cen NOV do HISC. Druhá skupina projektů byla navržena za účelem sladění vah indexu cen NOV s nařízením (EU) 2023/1470[3], aby se vytvořily harmonizované a aktualizované časové řady. V neposlední řadě se pracovalo na otázkách měření, aby se zlepšilo zpracování pozemků a stavebních prvků a aby se zpřesnily dílčí indexy (např. obytné nemovitosti postavené svépomocí, rekonstrukce a větší opravy).

Cílem těchto činností bylo společně posílit metodické základy ICBN a indexu cen NOV, zlepšit srovnatelnost mezi členskými státy a připravit se na budoucí integraci se statistikou spotřebitelských cen.

3.2 DOKONČENÉ PRÁCE

Pilotní studie o zpracování ICBN nebo indexu cen NOV v měsíčních intervalech a v kratších lhůtách

Nařízení (EU) 2016/792 vyžaduje, aby se ICBN a index cen NOV sestavovaly ve čtvrtletních intervalech a do 85 kalendářních dnů po skončení referenčního čtvrtletí. Tyto projekty analyzovaly, zda lze indexy vytvářet v měsíčních intervalech a v kratších lhůtách. To má zvýšit jejich relevanci pro uživatele a v konečném důsledku

[3] Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/1470 ze dne 17. července 2023, kterým se stanoví metodické a technické specifikace v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/792, pokud jde o index cen bytových nemovitostí a index cen nemovitostí obývaných vlastníky, a kterým se mění nařízení Komise (EU) 2020/1148, Úř. věst. L 181, 18.7.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1470/oj.

umožnit začlenění indexu cen NOV do HISC. Tyto projekty zahrnovaly výzkum zdrojů údajů (např. získávání údajů z internetových stránek) a techniky odhadu nebo extrapolace. Pokud se měsíční zdroje údajů lišily od zdrojů údajů, které se v současnosti používají pro čtvrtletní indexy, bylo třeba prozkoumat metody kombinace těchto zdrojů.

Pilotní studie ve třech členských státech zkoumaly proveditelnost včasnějšího a častějšího vytváření ukazatelů cen nemovitostí. Prvním cílem bylo změnit proces shromažďování údajů nebo prozkoumat jiné zdroje údajů. Druhého cíle bylo dosaženo nalezením metod odhadu, které umožňují výpočet spolehlivého indexu s malým (nebo menším) množstvím dostupných údajů. Byly také nalezeny přesnější soubory údajů, což vedlo ke spolehlivým indexům s vyšší periodicitou. Studie čerpaly z nových zdrojů údajů, jako jsou ceny stavebních prací, informace získané z internetových stránek a vylepšené soubory administrativních údajů. Ukázaly přitom jak potenciál pro zvýšení periodicity a aktuálnosti cenových indexů, tak i jejich omezení.

Pilotní studie o zlepšení vah indexu cen NOV

Členské státy musí Eurostatu poskytovat váhy indexu cen NOV podle členění uvedeného v článku 22 nařízení (EU) 2020/1148[4]. Tento právní předpis nespecifikoval zdroje údajů ani metody pro zajištění srovnatelnosti, a proto Eurostat zahájil práci na prováděcím aktu, který by stanovil společné standardy kvality. Tento proces vedl k přijetí nařízení (EU) 2023/1470, které stanoví podrobné specifikace pro tyto váhy.

V této souvislosti dva členské státy, které se účastnily pilotních projektů, revidovaly a aktualizovaly své váhy a indexy. Dostaly také příležitost realizovat projekty v této oblasti. Očekávalo se, že z těchto projektů vzniknou váhy v souladu s nařízením. Poté by bylo možné sestavit aktualizované časové řady vah od roku 2010 a výsledné údaje zaslat Eurostatu.

Pilotní studie ve dvou členských státech posuzovaly zdroje vah a jejich soulad s návrhem prováděcího aktu pro index cen NOV a ICBN. Zkoumané otázky zahrnovaly aktualizaci vah na poslední čtvrtletí předchozího roku, jak požaduje nařízení. Zvažovala se také relevance a proveditelnost výpočtu váhy pro „existující obytné nemovitosti, jež jsou nové v sektoru domácností“ (což je rovněž dílčí index cen NOV).

4. HODNOCENÍ PILOTNÍCH STUDIÍ

Závěrečné zprávy o pilotních studiích vyhodnocuje a schvaluje Komise. Výsledky sdílí s národními statistickými úřady, zeměmi ESVO a Evropskou centrální bankou. Projekty byly prezentovány na výročních seminářích a závěrečné zprávy byly rozeslány prostřednictvím online platformy, aby bylo možné sdílet závěry se statistiky a diskutovat o nich. Tato výměna informací pomáhá najít osvědčené postupy a vytváří

[4] Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1148 ze dne 31. července 2020, kterým se stanoví metodické a technické specifikace v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/792, pokud jde o harmonizované indexy spotřebitelských cen a index cen bytových nemovitostí, Úř. věst. L 252, 4.8.2020, s. 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1148/oj.

společné porozumění metodickým možnostem, což zase pomáhá zlepšit srovnatelnost HISC.

Pilotní studie o metodické práci přinesly nové nástroje a přístupy pro HISC. Metody vícestranných indexů byly rozsáhle testovány a ukázalo se, že jsou v mnoha skupinách výrobků robustní. Poskytuje to přesvědčivé důkazy o tom, že mohou zlepšit kontinuitu a srovnatelnost. Práce na kvalitativním očišťování také potvrdila, že hedonické techniky pomáhají lépe pracovat s výrobky opětovně uvedenými na trh a s rychlými změnami kvality.

Projekty týkající se digitalizace se zabývaly novými kanály spotřeby a přepracováním vzorků HISC s ohledem na dostupnost údajů online. Experimentální indexy pro ubytovací a dopravní služby byly vypočteny z administrativních údajů o platformách pro sdílení. Průzkumy byly použity také k zachycení přeshraničních výdajů na internetu. Studie o návrhu vzorku ukázaly, že efektivitu lze zvýšit přerozdělením zdrojů podle vah výdajů a cenových rozdílů. Tyto přístupy prokázaly životaschopné metody řešení digitalizace v rámci HISC.

V pilotních projektech bylo rovněž testováno a rozšířeno využití nových zdrojů údajů. Škálu alternativních zdrojů rozšířily projekty zaměřené na údaje ze čteček a údaje získané z internetových stránek. Práce v oblasti údajů ze čteček čárových kódů pokročila od analýzy proveditelnosti k vývoji systémů tvorby. Některé členské státy již systémy tvorby pro vybrané skupiny výrobků používají a jiné se na jejich používání připravují. V rámci projektů byly vytvořeny postupy pro zpracování údajů, vyvinuty nástroje strojového učení pro klasifikaci a testovány metody pro zpracování chybějících atributů. Údaje ze čteček se osvědčily při rozšiřování rozsahu a zvyšování periodicity pozorování a zároveň snížily náklady na shromažďování údajů.

Projekty zaměřené na získávání údajů z internetových stránek ukázaly potenciál automatizovaného shromažďování údajů v různých spotřebitelských oblastech. Byly získány zkušenosti s technikami získávání údajů, klasifikací a propojením se stávajícími strukturami HISC. V několika pilotních projektech se také testovalo zapojení více zdrojů. To ukázalo, že kombinace údajů ze čteček čárových kódů, údajů z internetu a administrativních údajů je proveditelná a zlepšuje rozsah.

Studie potvrdily, že metodické inovace a nové zdroje údajů spolu úzce souvisejí. Mnoho studií řešilo obě priority, neboť na údaje ze čteček nebo z internetu aplikovalo metody vícestranných indexů. Byly rovněž objasněny podmínky, za kterých lze nové techniky úspěšně začlenit. Některé studie nevedly k okamžitému využití, nicméně poskytly ověřené přístupy, které pomáhají HISC a ICBN postupně modernizovat a vytvářejí základ pro přesnější a aktuálnější statistiky v budoucnosti.

Pilotní studie o ukazatelích cen nemovitostí přispěly k pokroku v několika oblastech, které mají pro budoucí vývoj ICBN a indexu cen NOV zásadní význam. Práce týkající se zlepšení včasnosti a periodicity ukázala, že měsíční sestavování je technicky možné. To platí zejména v případě, kdy se používají administrativní záznamy, údaje o stavbách nebo údaje získané z internetových stránek. Tyto studie rovněž poukázaly na praktické obtíže při zajišťování dostatečného rozsahu, stability přístupu k údajům a konzistence mezi měsíčními a čtvrtletními indexy. Výsledky nicméně poskytují

základ pro posouzení, jak by bylo možné případně doplnit stávající čtvrtletní rámec o předběžné nebo měsíční ukazatele a zvýšit relevanci statistik pro politické využití.

Další projekty se zabývaly kvalitou a srovnatelností vah indexu cen NOV a řešením koncepčních otázek. Práce v oblasti vah umožnila členským státům vyzkoušet, jak by bylo možné přizpůsobit národní zdroje nařízení (EU) 2023/1470, aby se zlepšila konzistence historických řad a umožnila pravidelnější aktualizace. Tyto pilotní projekty byly průzkumné povahy a ne všechny výsledky jsou připraveny pro praktické použití. Poskytly však cenné důkazy, objasnily metodické problémy a přispěly ke společné znalostní základně potřebné pro zlepšení ukazatelů cen nemovitostí v členských státech.

5. ZÁVĚRY

Pilotní studie financované v letech 2018–2022 významně přispěly ke zlepšení cenových statistik EU. Posílily metodické a datové základy HISC a přispěly k pokroku v oblasti ukazatelů cen nemovitostí. To pomáhá členským státům přizpůsobit se digitalizaci, novým zdrojům údajů a vyvíjejícím se statistickým standardům. Kromě bezprostředních výsledků projekty i) rozšířily soubor sdílených znalostí, ii) zlepšily srovnatelnost mezi členskými státy a iii) ukázaly, jak lze inovace uplatnit v praxi. Komise považuje pilotní studie za zásadní nástroj pro pokračující modernizaci cenových statistik a bude je nadále podporovat. Rovněž vyzývá členské státy, aby aktivně využívaly možností financování, které pro pilotní studie nabízí.